

Date: ۱۳۹۶/۴/۱۸

Number: ۱۱۴۱/۸۹

پایگاه نشریات علمی-تخصصی
دانشگاهی ایران (پانتا)

پژوهش‌های نوین در علوم جغرافیایی
معماری و شهرسازی

*Journal of
Geographical New Studies
Architecture and Urbanism*



سنة تعالی

با عرض سلام و ادب خدمت پژوهشگران ارجمند:

فرزانه بالاجه^۱، دکتر یوسف درویشی^۲، مهدی خداداد^۳

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه شهید باهنر کرمان، ایران

۲. استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

۳. کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه گلستان، گرگان، ایران

مقاله ارسالی شما تحت عنوان:

« بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی گردشگران در شهرهای مرزی

(مطالعه موردی: شهر جلفا) »

در فصلنامه علمی - تخصصی « پژوهش‌های نوین علوم جغرافیایی، معماری و شهرسازی » بعد از دو
داوری متوالی توسط اساتید متخصص، مورد تایید چاپ در شماره‌های آتی قرار گرفت.

امیدواریم در تداوم روند علمی این فصلنامه، در آینده با شما همکاری بیشتری داشته باشیم. قبل
از چاپ نهایی مقاله، شما می‌توانید از پایگاه نشریات علمی - تخصصی دانشگاهی ایران (پانتا)،
فایل پی دی اف مقالات خود را دانلود نمایید.

دکتر صباح قنبری (سرمدیر نشریات)

آدرس دفتر چاپ و پست: تهران - میدان انقلاب - خیابان ۱۶ آذر روبروی درب دانشگاه تهران

آدرس دفتر هماهنگی و دریافت مقالات: یزد - صفائیه - بلوار مهرآوران - ساختمان پانتا

تلفن تماس: ۰۴۵-۳۸۳۳۳۶۸۰ ۰۹۱۳۵۱۶۶۳۴۲



**بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی گردشگران در شهرهای مرزی
(مطالعه موردی: شهر جلفا)**

فرزانه بالاجه^۱، دکتر یوسف درویشی^۲، مهدی خداداد^۳

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه شهید باهنر کرمان، ایران

farzanebalaje@gmail.com

۲. استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

phddarvishi@yahoo.com

۳. کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه گلستان، گرگان، ایران

khodadadmehdi91@yahoo.com

چکیده

امروزه با توجه به گسترده شدن شهرنشینی و رواج ناامنی‌های اجتماعی در شهرها، مطالعه موضوع امنیت، عوامل مؤثر بر آن و راهکارهای تقویت احساس امنیت در شهرها ضرورت یافته است و این موضوع در شهرهای مرزی از حساسیت بیشتری برخوردار است. لذا در همین راستا، پژوهش حاضر به منظور ارزیابی و تحلیل احساس امنیت گردشگران در شهرهای مرزی با تأکید بر شهر جلفا انجام گرفته است. که بدین منظور از روش توصیفی-تحليل و پیمایش میدانی استفاده شده است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش گردشگران بالای ۱۸ سال شهر جلفا در تعطیلات نوروزی سال ۱۳۹۶ می‌باشند که به علت در دسترس نبودن تعداد صحیح گردشگران تعداد ۱۶۰ نفر از گردشگران به عنوان نمونه انتخاب و پرسشنامه به صورت تصادفی ساده بین آنها توزیع شده است. برای تحلیل داده از نرم افزار تحلیل آماری (SPSS. 19) استفاده شده است. نتایج به دست آمده از آزمون ناپارامتریک **Chi-Square** در نشان دهنده احساس امنیت نسبتاً بالا در شهر جلفا از دید گردشگران می‌باشد. همچنین ضریب-همبستگی اسپیرمن نشان دهنده رابطه منفی و معنادار در سطح ۰.۱٪ بین میزان تحصیلات و احساس امنیت در بین گردشگران است.

واژه‌های کلیدی: احساس امنیت اجتماعی، گردشگران، شهر مرزی، جلفا.



مقدمه و طرح مسأله

امروزه با گسترده و پیچیده شدن جوامع، موضوع امنیت ابعاد گسترده و پیچیده‌ای به خود گرفته است. امنیت که یکی از اصلی‌ترین عوامل پایداری جوامع امروزی به‌شمار می‌آید که با افزایش و پیچیدگی جوامع شهری، شرایط تأمین این نیاز و برطرف کردن این مسئله نیز پیچیده‌تر شده است. شناخت و کنترل امنیت در شهرها نگاه دقیق و همه‌جانبه‌ای را می‌طلبد تا بتواند ابعاد گوناگون امنیت را درک کرده و به کشف ارتباط‌های پنهان میان آن ابعاد در سطوح مختلف پردازد (کمانگر و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۴۸). به گونه‌ای که مازلو (۱۹۴۳) بیان می‌کند که امنیت، دیگر نیازهای اساسی انسان را (مانند؛ عشق و تعلق‌داشتن، اعتماد به نفس و خود شکوفایی) تحت‌الشعاع قرار می‌دهد (سینار و کوبوگو، ۲۰۱۲: ۸۳) از سوی دیگر، احساس ناامنی، خشونت و یا بی‌نظمی زیاد در محیط محله می‌تواند به‌طور مستقیم و غیرمستقیم، احساس پریشانی، ناتوانی و ترس را افزایش دهد (مایر، ۲۰۱۰: ۸۱۱). می‌توان گفت که ناامنی اجتماعی و عمومی بر کاهش عدم توسعه‌ی پایدار صنعت گردشگری تأثیر می‌گذارد، و به دنبال این امر پیامدهای منفی را می‌توان برای عدم رونق صنعت گردشگری و هتل‌داری پایدار در جامعه مشاهده کرد (نانکو و رامیکسون، ۲۰۱۱). امنیت مرزی پیش‌زمینه امنیت داخلی کشور است و اگر بخواهیم امنیت کشور تأمین گردد، یکی از ملزومات آن تأمین امنیت مرزها می‌باشد. شهرهای مرزی نیز به‌عنوان مدخل ورودی هر کشور تحت‌تأثیر عوامل داخلی و خارجی اثرگذار بر امنیت این نواحی می‌باشند (احمدی و همکاران، ۱۳۹۵: ۲۲۴). براساس تحقیقات انجام شده، امنیت و توسعه در مناطق مرزی با ضریب همبستگی بالا دارای رابطه‌ای مستقیم و دو سویه با یکدیگر هستند. به‌عبارت دیگر، توسعه و امنیت، تأثیرات متقابلی در مناطق مرزی بر هم دارند. به گونه‌ای که هر اقدامی در فرآیند تحقق توسعه، تأثیرات مستقیمی بر فرآیند تحقق امنیت می‌گذارد و بالعکس. به این ترتیب مناطق دارای شاخص‌های بالای توسعه از ضرایب امنیتی بالاتری نسبت به مناطق توسعه نیافته‌تر برخوردارند (عندلیب، ۱۳۸۰: ۱۹۶). در رابطه با موضوع پژوهش حاضر مطالعاتی در داخل و خارج صورت گرفته که می‌توان به مواردی اشاره کرد؛

کیم (۲۰۰۸)، در مطالعه‌ای مفهوم امنیت اجتماعی را بررسی و سپس ارتباط پدیده مهاجرت را با پایداری منطقه‌ای با استفاده از مفهوم امنیت اجتماعی در آسیای مرکزی و روسیه بیان می‌کند. نتایج تحقیق کیم بیانگر این است که افزایش پدیده مهاجرت به مناطق مذکور موجب شده است که بازار کار ساکنان اصلی دچار مشکل شود و در نتیجه، پایداری داخلی در خطر افتاده و احساس امنیت اجتماعی مردم کاهش یافته است. الکسیو (۲۰۱۱)، نیز در مقاله‌ای مشابه رویکرد کیم، مفهوم امنیت اجتماعی و مهاجرت را در روسیه بررسی کرده است. نتایج حاصل از تحقیق وی مؤید اظهارات کیم است.

کامران و شعاع‌برآبادی (۱۳۸۹)، در پژوهشی به بررسی امنیت در شهر مرزی تایباد پرداخته‌اند. هدف این پژوهش بررسی میزان امنیت اجتماعی و عوامل موثر بر احساس امنیت شهروندان در شهرمرزی تایباد می‌باشد. در این پژوهش یافته‌ها حاکی از آن بود که، بین احساس امنیت و شاخص‌هایی چون سرمایه اجتماعی، عملکرد رسانه، نقش نیروی

انتظامی، پایگاه اجتماعی افراد و فضای فیزیکی شهر رابطه معناداری وجود دارد. هزارجریبی (۱۳۹۰)، در مقاله‌ای با عنوان «احساس امنیت از منظر توسعه‌ی گردشگری» به بررسی توسعه‌ی گردشگری می‌پردازد که هدف شناخت میزان احساس امنیت و تعاملات مردم با گردشگران بوده است و نتایج حاکی از آن است که بین احساس امنیت و گردشگری رابطه‌ی مثبت و مستقیمی وجود دارد؛ به عبارتی هرچه مقدار احساس امنیت گردشگران افزایش یابد. خوش‌فر و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهشی به بررسی میزان احساس امنیت فردی و اجتماعی از دیدگاه- گردشگران مطالعه‌موردی: گردشگران منطقه‌ی گردشگری ناهارخوران و النگره شهر گرگان با انتخاب ۳۸۴ نفر به عنوان حجم نمونه آماری با روش نمونه‌گیری هدفمند (نمونه در دسترس) به‌طور تصادفی انتخاب شده‌اند. نتایج تحقیق نشان داد که وجود احساس امنیت اجتماعی در گردشگاه‌های مورد مطالعه، دارای کارکردهای مثبت برای گردشگران و توسعه‌ی گردشگری است. تحلیل داده‌ها نیز نشان داد که بین عواملی مانند جنسیت، سن، سطح تحصیلات و تعلق بومی با ارزیابی گردشگران نسبت به احساس امنیت فردی و اجتماعی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. کیاپور و همکاران (۱۳۹۳)، در پژوهشی با عنوان «امنیت گردشگری و مشکلات آن از دیدگاه مدیران دفاتر خدمات جهانگردی در استان اصفهان» با روش مصاحبه نیمه ساختارمند پرداخته و نتایج پژوهش حاکی از آن بود که اصلی‌ترین مقوله‌های مورد مطالعه رو می‌توان در ابعاد اقتصادی و مالی، قانونی و اداری، غذایی و بهداشتی، جاده‌ای و حمل و نقلی و امنیت روانی طبقه‌بندی کرد. کمانگر و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهشی به بررسی و سنجش احساس امنیت اجتماعی شهروندان شهر مرزی سرخس پرداختند و نتایج نشان داد که میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان شهر مرزی سرخس (بر اساس میانگین‌ها) در طیف نسبتاً مطلوبی قرار دارد. همچنین بین احساس امنیت اجتماعی و اعتماد اجتماعی، امنیت جانی، فضای فیزیکی-اجتماعی شهر و عملکرد نیروی انتظامی رابطه معناداری وجود دارد. حیدرژاد و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهشی به بررسی نقش احساس امنیت در توسعه گردشگری در شهر مرزی چابهار با روش توصیفی-تحلیلی پرداختند و نتایج در مجموع نشان داد میزان احساس امنیت گردشگران متوسط رو به بالاست، همچنین نتایج پژوهش نشان داد؛ بین احساس امنیت و گردشگری رابطه مستقیمی وجود دارد.

حیدری ساربان و صائب (۱۳۹۵)، در پژوهشی به بررسی عوامل مؤثر بر ارتقای امنیت مرز از دیدگاه ساکنان محلی شهرستان گرمی پرداختند و نتایج نشان داد که، مهم‌ترین عوامل بهبود امنیت شهر مرزی گرمی از دیدگاه ساکنان محلی شامل چهار مؤلفه (تقویت نهادی و تمرکز بر عدالت محوری، تقویت سرمایه اجتماعی و ارتقای آگاهی، رونق اقتصادی و تقویت امنیت روانی و احساس تعلق مکانی) است. مشکینی و همکاران (۱۳۹۵)، در پژوهشی به بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی گردشگران شهری شهر طرقله پرداختند و مطابق نتایج، میان عواملی مانند سن، جنسیت، فضاها، عمومی شهر و عملکرد پلیس با احساس امنیت گردشگران، رابطه معنادار وجود دارد. در این میان، با افزایش امنیت در فضاها، عمومی شهری، احساس امنیت اجتماعی گردشگران نیز بیشتر می‌شود. همچنین رابطه‌ای مستقیم و معنادار میان متغیر نقش پلیس و احساس امنیت اجتماعی گردشگران وجود دارد که نشان می‌دهد با افزایش عملکرد پلیس، احساس امنیت اجتماعی گردشگران افزایش می‌یابد. عابدی سروسستانی و شهرکی (۱۳۹۶)،

در پژوهشی به بررسی احساس امنیت گردشگران در فضای جغرافیایی پارک‌های جنگلی استان گلستان پرداختند و یافته‌ها نشان داد که میزان احساس امنیت در پارک‌های جنگلی در حد زیاد قابل ارزیابی می‌باشد. همچنین، احساس امنیت گردشگران با عواملی مانند جنسیت، میزان تمیزی، میزان سروصدا و همچنین رضایت از پارک‌های جنگلی در ارتباط است.

امروزه با توجه به گسترده‌گی شهرنشینی و رواج خستگی‌های روحی و جسمی در شهرها، موجب مسافرت بیشتر شهرنشینان به مناطق گردشگرپذیر کشور شده است که شهر مرزی جلفا با داشتن ظرفیت‌های بسیار بالایی برای رشد و توسعه گردشگری هر ساله پذیرای گردشگران زیادی می‌باشد. منطقه جلفا به سبب وجود یکی از بی‌ظنترین موقعیت‌های گردشگری از لحاظ زیبایی، تنوع و فراوانی جاذبه‌ها، آب و هوای مناسب و همچنین موقعیت مرزی و قرار گرفتن در کانون منطقه بین‌المللی و جاده دسترسی زمینی و راه آهن و بسیاری مزیت‌های دیگر قطعاً می‌تواند قطب گردشگری کشور و حتی دنیا باشد ولی آنچنانکه باید و شاید به این ظرفیت‌های آن بهاء لازم داده نمی‌شود و فرصت‌های بسیاری در حال از دست رفتن است. هرچند تأسیس منطقه آزاد ارس، رونق صنعت گردشگری در این منطقه را به همراه داشته و طی این مدت اقدامات خوبی از سوی این سازمان صورت گرفته است ولی این اقدامات در برابر حجم عظیم ظرفیت‌های موجود و انتظارات افکار عمومی بسی بیشتر از این می‌باشد. بخصوص اینکه رونق اقتصادی و درآمد مردم منطقه از این صنعت و ظرفیت‌های موجود، فاصله معناداری با ایده آل‌های مطلوب دارد. در این میان به علت حضور فرهنگ‌های مختلف موجب رواج برخورد فرهنگ‌های مختلف شده است که همین موضوع نامنی در این شهرها را در پی داشته است مطالعه موضوع امنیت، عوامل مؤثر بر آن و راهکارهای تقویت امنیت در شهرها، ضرورت یافته است و این موضوع در شهرهای مرزهای کشور، از حساسیت بیشتری برخوردار است. در واقع با ورود گردشگران به شهرهای مرزی از یکسو به علت ورود فرهنگ‌های مختلف بر امنیت اجتماعی ساکنان بومی تأثیر می‌گذارند و از سوی دیگر خود ساکنان بومی ممکن است بر میزان امنیت اجتماعی تأثیر گذار باشند. در مقابل احساس نامنی و ترس بر وضعیتی دلالت دارد که در آن افراد با محیط تهدید کننده مواجه هستند. با توجه به مباحث مذکور، هدف از پژوهش حاضر ارزیابی و تحلیل احساس امنیت گردشگران در شهر مرزی جلفا می‌باشد که بدین منظور از روش توصیفی- تحلیل و پیمایش میدانی استفاده شده است.

مبانی نظری

امنیت در معنای لغوی، ایمن شدن، در امان بودن و آرامش خاطر داشتن را می‌رساند (معین، ۱۳۷۵: ۳۵۴) از طرف دیگر مفهوم امنیت به مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بودن و رضایت و در مورد افراد به نبود هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع و به مخاطره نیفتادن این حقوق و آزادی‌هاست (صدیق سروستانی، ۱۳۷۵: ۱۱۵). امنیت پیش زمینه یک اجتماع سالم و احساس امنیت بسترساز توسعه جوامع انسانی است و سعادت یک اجتماع در گرو حفظ و بقاء امنیت و احساس ناشی از آن است. حضور مردم در فضای عمومی شهر مستلزم احساس

امنیت از سوی آنان است (کامران، ۱۳۸۹: ۲۵). در واقع مهم ترین عامل برای دوام زندگی اجتماعی، امنیت اجتماعی است (قالیباف و همکاران، ۱۳۸۸: ۲۵). امنیت اجتماعی هر جامعه یکی از نیازهای اساسی است. امنیت در مفهوم عینی آن اندازه گیری فقدان تهدید علیه ارزش هاست؛ در مفهوم ذهنی آن فقدان احساس ترس از اینکه به چنین ارزش هایی حمله خواهد شد (مولر، ۲۰۰۰: ۱). در تعریف مفهوم امنیت، پژوهشگران در چارچوب واقع بینانه ای امنیت را در واژه های سیاسی و انتظامی تعریف کرده اند و به طور کلی به معنی حمایت از ارزش ها و مقابله با خطرها و دشمن است (Brownlow, 2004: 586). ناامنی مکان ها و فضاهای عمومی، نشاط و سلامتی را در زندگی روزمره مختل می کند و با ایجاد مانع بر سر راه رشد فرهنگی و مشارکت عمومی، هزینه های زیادی را بر جامعه تحمیل می نماید (کارمونا، ۲۰۰۳: ۱۱۹). احساس امنیت اجتماعی می تواند به معنی فقدان هراس از تهدید شدن یا به مخاطره افتادن ویژگی های اساسی و ارزش های انسانی و نبود ترس از تهدید حقوق و آزادی های مشروع، تلقی شود (بهیان و فیروزآبادی، ۱۳۹۲: ۱۰۷). فضاهای شهری به عنوان بستر زندگی و فعالیت شهروندان باید بتوانند با توجه به شباهت ها و تفاوت های میان افراد و گروه های سنی و اجتماعی، جنسی، محیطی امن، سالم و پایدار و جذاب را برای همه افراد فراهم کند و به نیاز تمامی اقشار اجتماعی پاسخ مناسب بدهند و پاسخگویی حداقل نیازها باشند (شریعتی، ۱۳۸۴: ۱۰).

مواد و روش تحقیق

روش تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت از نوع توصیفی-تحلیلی و به لحاظ اجرا از نوع پیمایشی و به لحاظ روش جمع-آوری داده ها از نوع میدانی می باشد. در آغاز، مطالعات سازمان یافته ای به منظور تهیه ادبیات و مبانی تئوریک به صورت کتابخانه ای انجام گرفته است و در مرحله مطالعه میدانی با استفاده از ابزارهای مورد نیاز تحقیق (پرسشنامه محقق ساخته) به جمع آوری داده های مورد نیاز پرداخته شده است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش گردشگران بالای ۱۸ سال شهر جلفا در تعطیلات نوروزی سال ۱۳۹۶ می باشند که به علت در دسترس نبودن تعداد صحیح گردشگران تعداد ۱۶۰ نفر از گردشگران به عنوان نمونه انتخاب و پرسشنامه به صورت تصادفی ساده بین آنها توزیع شده است.

معرفی محدوده مورد مطالعه

شهرستان جلفا با وسعت ۱۶۷۰ کیلومتر مربع (۷.۳ درصد مساحت استان) در ۱۲۰ کیلومتری تبریز و به صورت نوار باریکی در مرز شمالی ایران واقع شده است. این شهرستان از سمت شمال با کشورهای جمهوری ارمنستان و جمهوری خودمختار نخجوان، از سمت شرق با شهرستان خداآفرین، از سمت غرب با استان آذربایجان غربی و از سمت جنوب با شهرستان های ورزقان و مرند هم مرز است. طبق آخرین تقسیمات کشوری شهرستان جلفا دارای دو بخش به نام های مرکزی (شامل دهستان های شجاع، ارسی و داران) و سیه رود (شامل دهستان های دیزمار غربی و

نوجه مهر)، سه نقطه شهری به نام‌های جلفا، هادی‌شهر و سیه‌رود و ۶۱ آبادی می‌باشد. براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۰، جمعیت شهرستان جلفا در حدود ۵۵۱۶۶ نفر (۵۱ درصد جمعیت استان) و جمعیت مرکز این شهرستان ۵۶۲۸ نفر برآورد شده است. جمعیت شهری این شهرستان ۳۷۷۵۶ نفر و جمعیت روستایی آن ۱۷۴۱۰ نفر و تعداد خانوار آن ۱۶۱۲۸ خانوار است. نقاط تاریخی و دیدنی ای شهر شامل؛ حمام جلفا، کلیسای سنت استپانوس (واقع در ۲۶ کیلومتری غرب جلفا)، پل ضیاءالملک نخجوانی، آبشار آسیاب خرابه (واقع در ۲۷ کیلومتری هادی‌شهر در حاشیه رود ارس)، امامزاده شعیب دوزال، امامزاده سید محمد نوجه‌مهر (از نوادگان امام موسی کاظم(ع))، روستای کردشت (شامل مجموعه تاریخی و حمام کردشت)، روستای اوشتین (روستای پله‌ای)، منطقه حفاظت‌شده ارسباران (با وسعت ۷۲ هزارهکتار در کناره‌های جنوبی رود ارس) می‌باشد (<http://ostan-as.gov.ir>).



شکل ۱: موقعیت فضایی شهرستان جلفا (منبع: همان).

یافته‌های تحقیق

جهت بررسی میزان احساس امنیت در بین گردشگران از نه مؤلفه مربوط به احساس امنیت و از آزمون ناپارامتریک کای اسکوتر در نرم‌افزار تحلیل آماری SPSS استفاده شده است. اطلاعات مندرج در جدول شماره ۱. نشان دهنده میزان احساس امنیت در بین گردشگران شهر مرزی جلفا می‌باشد. همان‌طور که مشاهده می‌شود در رابطه با مؤلفه‌های امنیت بانوان و کودکان در اماکن عمومی شهر، امنیت بانوان و کودکان در اماکن تفریحی شهر، عدم وجود تکدی‌گری در اماکن تفریحی و توریستی، امنیت بانوان و کودکان در شب و امنیت به دلیل حضور پلیس در اماکن عمومی و تفریحی ضریب معناداری در سطح ۰.۱٪ حاصل شده است. در واقع در رابطه با مؤلفه‌های مذکور گردشگران احساس امنیت زیادی را داشته است.

جدول ۱: بررسی میزان احساس امنیت در بین گردشگران شهر مرزی جلفا
با استفاده از آزمون ناپارامتریک Chi-Square

ردیف	مؤلفه	ضریب معناداری sig	ضریب Chi-Square	درجه آزادی
۱	امنیت بانوان و کودکان در اماکن عمومی شهر	**۰/۰۰۲	۱۷/۳۷	۴
۲	امنیت بانوان و کودکان در اماکن تفریحی شهر	**۰/۰۰۱	۱۸/۳۰	۴
۳	عدم وجود تکدی گری در اماکن تفریحی و توریستی	**۰/۰۰۰	۲۵/۶۲	۴
۴	امنیت به دلیل عدم وجود سارقین خیابانی	NS۰/۳۹۰	۴/۱۱	۴
۵	عدم وجود اغتشاشات قومی و قبیله ای	NS۰/۰۲۱	۱۱/۵۵	۴
۶	امنیت به دلیل عدم وجود مزاحمان خیابانی	NS۰/۰۱۷	۱۲/۰۲	۴
۷	امنیت بانوان و کودکان در شب	**۰/۰۰۰	۳۳/۶۵	۴
۸	اطمینان در استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی	NS۰/۹۱۳	۰/۹۷۷	۴

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶ * معناداری ۱٪ NS عدم معناداری

در رابطه با سایر مؤلفه‌ها نظیر امنیت به دلیل عدم وجود سارقین خیابانی، عدم وجود اغتشاشات قومی و قبیله‌ای، امنیت به دلیل عدم مزاحمان خیابانی و اطمینان در استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی معناداری زیادی حاصل نشده است در واقع در رابطه با مؤلفه‌های اخیر گردشگران احساس امنیت کمتری داشته‌اند. در ادامه از ضریب همبستگی اسپیرمن جهت بررسی رابطه بین وضعیت اقتصادی-اجتماعی گردشگران و میزان احساس امنیت در آنها استفاده شده است. نتایج به دست آمده و مندرج در جدول شماره ۲. نشان دهنده ارتباط معنادار بین وضعیت تحصیلی گردشگران و میزان احساس امنیت در آنها می‌باشد به گونه‌ای که ضریب معناداری در سطح ۰/۰۱٪ حاصل شده است. ضریب همبستگی اسپیرمن نشان دهنده رابطه منفی بین مؤلفه میزان تحصیلات و احساس امنیت در گردشگران می‌باشد (ضریب همبستگی ۰/۲۸۰-) در واقع با افزایش میزان تحصیلات میزان احساس امنیت نیز کاهش می‌یابد. در رابطه با سایر مؤلفه‌ها ارتباط معنادار حاصل نشده است. در واقع هیچ گونه ارتباطی بین سن، جنس و وضعیت تأهل و احساس امنیت وجود ندارد.

جدول ۲: بررسی رابطه بین وضعیت اجتماعی و شخصی گردشگران و میزان احساس امنیت در آنها
با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن

ردیف	مؤلفه‌ها	تعداد نمونه	ضریب اسپیرمن	ضریب معناداری sig
۱	سن	۱۶۰	۰/۱۹۹	NS۰/۵۳۶
۲	جنس	۱۶۰	-۰/۰۶۸	NS۰/۰۶۷
۳	تحصیلات	۱۶۰	-۰/۲۸۰	**۰/۰۰۱
۴	وضعیت تأهل	۱۶۰	-۰/۰۵۶	NS۰/۶۱۱

مآخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶ ** معناداری ۱٪ NS عدم معناداری

نتیجه‌گیری

شهر جلفا به خاطر داشتن پتانسیل‌های متنوع در زمینه جذب گردشگر مسأله امنیت گردشگران مهم می‌باشد. به طوری که بهره‌گیری از رویکرد گردشگری برای ارتقای امنیت شهرهای مرزی و به‌ویژه شهر جلفا به سبب قرار گرفتن در کانون منطقه بین‌المللی و جاده دسترسی زمینی و راه آهن و مرکزیت منطقه آزاد تجاری-صنعتی ارس در ارتقای امنیت شهر جلفا از اثر بخشی بالایی برخوردار می‌باشد. لذا پژوهش حاضر به منظور ارزیابی و تحلیل امنیت اجتماعی گردشگران در شهرهای مرزی با تأکید بر شهر جلفا انجام گرفته است. که بدین منظور از روش توصیفی-تحلیل و پیمایش میدانی استفاده شده است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش گردشگران بالای ۱۸ سال شهر جلفا در تعطیلات نوروزی سال ۱۳۹۶ می‌باشند که به علت در دسترس نبودن تعداد صحیح گردشگران تعداد ۱۶۰ نفر از گردشگران به عنوان نمونه انتخاب و پرسشنامه به صورت تصادفی ساده بین آنها توزیع شده است. برای تحلیل داده از نرم افزار تحلیل آماری (SPSS. 19) استفاده شده است. نتایج به دست آمده از آزمون ناپارامتریک **Chi-Square** در نشان دهنده امنیت اجتماعی نسبتاً بالا در شهر جلفا از دید گردشگران می‌باشد. همچنین ضریب-همبستگی اسپیرمن نشان دهنده رابطه منفی و معنادار در سطح ۰.۱٪ بین میزان تحصیلات و احساس امنیت در بین گردشگران است.

فهرست منابع و مآخذ

- احمدی، سیدعباس؛ زارعی، بهادر و رنجبر، محمدصادق (۱۳۹۵)، تحلیل جغرافیایی امنیت در نواحی مرزی (مطالعه موردی: بندرعباس)، مجله سیاست دفاعی، سال ۲۴، شماره ۹۵، تابستان، صص ۲۵۰-۲۲۳.
- بهیان، شاپور و فیروزآبادی، آمنه (۱۳۹۲)، بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهرها (مطالعه موردی: کرمان)، فصلنامه مطالعات جامعه شناختی شهری، سال ۳، شماره ۶، صص ۱۲۲-۱۰۳.
- حاجی اسماعیلی، لیلا و کیانپور، مسعود (۱۳۹۳)، امنیت گردشگری و مشکلات آن از دیدگاه مدیران دفاتر خدمات جهانگردی در استان اصفهان، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال سوم، شماره پیاپی ۸، شماره دوم، پاییز و زمستان، صص ۴۵-۶۰.
- حیدری ساریان، وکیل و صائب، شراره (۱۳۹۵)، عوامل مؤثر بر ارتقای امنیت مرز از دیدگاه ساکنان محلی (مورد مطالعه شهرستان گرمی)، فصلنامه علوم و فنون مرزی، سال هفتم، شماره چهارم، زمستان، صص ۲۵-۱.
- حیدرزاد، علیرضا؛ قنبری، قاسم و مجدلی، علی اکبر (۱۳۹۴)، بررسی نقش احساس امنیت در توسعه گردشگری نواحی مرزی (مطالعه موردی: شهر مرزی چابهار)، پژوهش‌نامه مطالعات مرزی، سال سوم، شماره هشت، صص ۲۴-۱.
- خوش‌فر، غلامرضا؛ اسفندیان، آرزیتا و رحمانی، مریم (۱۳۹۲)، بررسی احساس امنیت فردی و اجتماعی از دیدگاه گردشگران و عوامل مؤثر بر آن مطالعه موردی: گردشگران منطقه گردشگری ناهارخوران و النگدره شهر گرگان، مجله برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، سال دوم، شماره ۱ ششم، پاییز، صص ۱۸۱-۲۰۲.
- شریعتی، سعید (۱۳۸۴)، بررسی احساس امنیت عمومی در استان خراسان، پژوهشکده اقبال، جهاد دانشگاهی مشهد.
- صدیقی سوسستانی، رحمت‌اله (۱۳۷۵)، همایش و توسعه امنیت عمومی، تهران، معاونت امنیتی وزارت کشور. تهران.
- عابدی سروسستانی، احمد و شهرکی، محمدرضا (۱۳۹۶)، بررسی احساس امنیت گردشگران در فضای جغرافیایی پارک‌های جنگلی استان گلستان، فصلنامه فضای جغرافیایی، بهار، شماره ۵۷، صص ۱۳۸-۱۲۷.
- عندلیب، علیرضا (۱۳۸۰)، نظریه پایه و اصول آمایش مناطق مرزی جمهوری اسلامی ایران، تهران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دانشکده فرماندهی و ستاد دوره عالی جنگ.
- قالیباف، محمدباقر، یاری، اسلام و رمضان‌زاده، مهدی (۱۳۸۸)، تأثیر ابعاد سرمایه اجتماعی بر امنیت مرزی، فصلنامه ژئوپولیتیک، سال چهارم، شماره دوم.
- کمانگر، سارا؛ اصغری، مریم و ویسیان، محمد (۱۳۹۴)، بررسی و سنجش احساس امنیت اجتماعی شهروندان شهر مرزی سرخس، فصلنامه علوم و فنون مرزی، سال ششم، شماره یک، بهار، صص ۱۷۰-۱۴۷.
- کامران، حسن، شعاع‌آبادی، علی (۱۳۸۹)، بررسی امنیت شهری در شهرهای مرزی مطالعه موردی شهر تایباد، فصلنامه انجمن جغرافیای ایران، سال هشتم، شماره ۲۵.

– مشکینی، ابوالفضل؛ حسینی، معصومه، ربانی، طاها و عباس‌زاده، صغری (۱۳۹۵)، بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی گردشگران شهری (مطالعه موردی: شهر طرکبه)، گردشگری شهری، دوره سه، شماره یک، زمستان، صص ۱۷-۳۰.

– معین، محمدف فرهنگ فارسی، جلد اول، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۵.

– هزارجریبی، جعفر (۱۳۹۰)، احساس امنیت اجتماعی از منظر توسعه گردشگری، مجله علمی پژوهشی جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، سال ۲۰، شماره ۲، صص ۷۷-۹۹.

__Alexseev, Mikhail. (2011), "Societal Security, the Security Dilemma, and Extreme Anti- Migrant Hostility in Russia", Journal of Peace Research, 48(4), p. 509-523 .

__Brownlow, Alec.(2004), A Geography of Mens Fear, Departement of Geography and Urban Studies, Temple University, Philadelphia A review, www.elsevier. com .

__Carmona, Matthew. ; Heath, Tim. ; Oc, Taner. ; Tiesdell, Steve. (2003), Public Places, Urban Spaces, Oxford, Architectural Press .

__Cinar, Eylem Akman. Cubukcu. Ebru. (2012), The Influence of Micro Scale Environmental Characteristics on Crime and Fear, Social and Behavioral Sciences, procedia .

__Gunn. C. A. (1995), "Tourism Planning: Basics. Concepts. Cases Washington D. C ."

__Kim, Seongjin. (2008), "Concept of Societal Security and Migration Issues in Central Asia and Russia", CAMMIC Working Papers, No. 2, p. p. 1-20 .

__Mair. Christina. (2010), Neighborhood stressors and social support as predictors of depressive symptoms in the Chicago Community Adult Health Study.

__Moller, Bjorn. (2000), «B»,National, Societal and Human security: Discussion-Case study of the Israel- Palestine Conflict in <http://sociology82. blogfa. com> .